

І сукому наукається,
В світо не мурається...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОВОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
SHErson 5-8740
Тел. з Нью-Йорку:
BArcly 7-4125

PIK LXV. Ч. 97. ДЖЕРЗІ СІТІ І ШО ПОРК. ЧЕТВЕР, 22-го ТРАВНЯ 1958. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 22, 1958. No. 97. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ ТВЕРДИТЬ, ЩО РЕЦЕСІЯ ПОВОЛІ ЗМЕНШУЄТЬСЯ

Президент Айзенгавер після свого прибуття до Нью-Йорку

Нью-Йорк. — У вівторок, 20 травня президент Айзенгавер разом із віце-президентом Ніксоном прибув до Нью-Йорку, щоб взяти участь в конференції економічної мобілізації, влаштованій Асоціацією Американського Індустріального Керівництва. Під час перебування в Нью-Йорку президент Айзенгавер висловив впевненість, що економічна ситуація в країні повернеться до норми, і що рецесія почне зменшуватися. Він також зазначив, що економіка країни має достатньо ресурсів, щоб подолати поточні труднощі.

Айзенгавер підписав закон про збільшення платень військовикам

Вашингтон. — 20-го травня президент Айзенгавер підписав закон про збільшення платень військовикам. Закон передбачає збільшення пенсій та інших виплат військовим, що служили в період Другої світової війни. Закон також передбачає збільшення пенсій для ветеранів війни.

В АМЕРИЦІ

- Колоніальні американські диктатори Хуан Д. Перон і Ісидоро Мендес Фрассо виступили проти демократії в своїх країнах.
- На 46-й Східній вулиці Нью-Йорку відбувся 15-поверховий дим, який вивів на вулицю велику кількість диму.
- Пам'ятник Мелфреду І. Монро, висічений, купуючи свою тримісячну дитину, змодельована і встановлена в Нью-Йорку.
- У деяких місцевостях південної Флориди з'явилися невідомі досі ропухи, в п'ять разів більші від звичайних американських ропах.
- Провідник республіканської меншості в Сенаті сенатор Вільям Ф. Ховелл заявив, що він домагається з провідником республіканців в Палаті Репрезентантів Джозефом В. Мартіном, щоб Конгрес до 10 серпня закінчив свою працю і почав передбачати фері.

Ніксон передбачає ухвалення робітничого закону

Нью-Йорк. — Віце-президент Річард М. Ніксон промовляв на конференції економічної мобілізації в готелі Астор і сказав, що цього року існує краща як колись можливість ухвалити новий робітничий закон. Віце-президент заявив, що той закон не повинен бути жадною „карою“ для зорганізованого робітництва, тільки мав би змусити робітників прийняти відповідальність за свої дії.

Канада і ЗДА уклали 10-річний договір про летунську оборону

Вашингтон. — 19-го травня повідомлено про те, що Канада і ЗДА підписали 10-річний договір про те, щоб спільно оборонити обох країн перед ворожим нападом із повітря. Договір передбачає спільну команду внаслідок цього, що в подальшому зброї і далекосяжні бомбовики, які загрожують безпеці обох держав. В договорі не говориться про те, чи американські бомбовики, літаючи понад Канадою, зможуть мати атомову зброю.

Голова Американського Червоного Хреста закликає до жертвенності

Сан-Франциско. — 19-го ч. м. голова Американського Крайового Червоного Хреста Роланд Гарріман промовляв до 3,500 делегатів і закликав виконувати ті процеси в фондах АЧХ, які виникли внаслідок численних стихійних катастроф, що були в попередні роки. Гарріман сказав, що в березні ц. р. зібрано тільки 3 мільйони доларів, хоч звичайно в попередні роки безневна збірка становила перебіж до 6 мільйонів доларів.

ГОЛОВА ВИН. ОРГАНУ УНРАДИ, МИКОЛА ЛІВІЦЬКИЙ, ВІД'ІХАВ З ЗДА

Нью-Йорк. — В середу 21-го травня ц. р. кораблем „Ліберті“ від'їхав до Європи голова Винкового Органу Української Національної Ради п. Микола А. Лівіцький. Він перебував в Америці від 4 грудня минул. року, і в тому часі півтора місяці перебував також у Канаді. Перед його від'їздом представник „Свободи“ переклав з п. Миколою Лівіцьким розмову, текст якої публікується в найближчих днях.

Справа масових протестів проти Паризької телевізійної передачі

Нью-Йорк. — Представництво Винкового Органу УНРАди в ЗДА, за підписом свого голови д-ра Євгена Приходька звернулося з закликом до всіх установ та організацій, які в цьому місяці улагоджують Академію у честь Голови Директорії, Головного Отамана Симона Петлюри, щоб такі імпреси використовували для протестів проти передачі відомої ганебної телевізійної передачі з державної радіо-телевізійної станції в Парижі. Згадане Представництво пропонує, щоб організації, які спонсорують ті Академії і їхні

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

- Провідний Стецько, голова ЦК АБН склав свідчення про загрозливу більшовицьку агресію, про визвольну боротьбу повстанців Московського народу. Зізнався Я. Стецько, що 14 травня ц. р. під час переселення в приміщенні конгресової комісії для не-американських дітей, на бажання агента комісії Я. Стецько приготував обпирний меморіал про небезпечну нову конференцію „висхідних“ і „прогресивних“ колективістів, як про загрозливу колективістську і засобами міг би вплинути світ поствіт акції підтримки для недовелих московських комуністів народів у їх боротьбі за визволення.
- Виставка праць молодих українських образотворців, скульпторів і графіків відбулася в дні 17 травня до дня 1 червня ц. р. в Литовській галерії (Культивне Арт Галері) в Шангаї. У виставці, що її підкріплює консул Лівія Д-р П. Давидович, беруть участь північні українські митці: М. Гарасюк, Д. Данишин, Д. Гуцук, Я. Геруляк, А. Коломис, К. Мілошаді, Христос Оленська, Аркадій Оленська-Петришин, В. Павловський, Ю. Солоний та М. Ураїн.
- Між міжнародними градоуправліннями Канадської Віснкової Академії „Роял Роуд“ і „дні молоді кадети українського походження, Перший з них Любомир Кузич-Березовський (із села Березів Нижній на Гуцульщині, тепер у Ст.-Кетеринс, Онт.), і другий Д. Парієта із Саскачевану, Канадський Енська Академія „Роял Роуд“ у Вікторію. В К. є ринорольною до американської Віснкової Академії у Вест-Пойнті. Грудня відбулася день 9 травня і в ній взяли участь міністри військових справ і представники військового командування Канади. Батько кадета Любомира Кузича брав участь у визвольних змаганнях в рядах Гуцульського Кавалерійського УСС.
- Д-ра Павла Кенчіра, українця левиста із Шангаї, обрали на зборах шангайської Демократичної Асоціації віцепрезидентом цього ж об'єднання. Інсталляція його на цьому становищі відбулася у вівторок 20 травня ц. р. Д-р Павло Кенчір є водночас членом Українського Лікарського Товариства в Шангаї.

ШАХ ІРАНУ ВІДВІДУЄ ФОРМОЗУ І ЯПОЇЮ

Генераліссімус Чинг Кай-шек (праворуч) вітає іранського короля Мохаммеда Реза Паглаві після його прибуття до Тайпею на Формозі, звідки він поїде до Японії. Посередній міністер закордонних справ національного Китаю Джордж С.Г.

ДОЛЛЕС: СОВЕТСЬКІ ПОГРОЗИ НЕ ВІДСТРАШАТЬ ЗДА ВІД ПОТРІБНИХ ДІЙ

Вашингтон. — Советські погрози не відстрашать ЗС-динених Держав від такої поведінки дєнебудь у широкому світі, яку вони, ЗДА, вважають за потрібну, — заявив державний секретар Дж. Ф. Доллес на своїй пресовій конференції у вівторок 20 травня ц. р. Він признав принцип, що закордонну політику держави треба перевірявати і достосовувати відповідно до шораз інших умов, але водночас висловив погляд, що в останньому часі не стало нічого такого, що виправдувало б будь-яку радикальну зміну політики. Що стосується різних проявів „антиамериканізму“, які повидились у світі — Південній Америці, в Алжирі, на Середньому Сході — то Доллес не виключив ніякої з двох можливостей: що сталися погрози в тому самому часі випадково, або вони були планою виразжесерованим одним комуністичним центром. Проте, в кожному з тих випадків можна було сподіватися подібних виступів, коли взяли під увагу місцеві умови в тих країнах і діючі там протиамериканські сили. На цій пресовій конференції говорилось чимало про Ліван, як країну, де тепер найбільший неспокій на Середньому Сході. Доллес признав, що існують поважні позначки, які кажуть підозрівати, що Арабська Республіка Єгипту і Сирії затіяла той неспокій у Лівані, але — за твердженням державного секретаря — це справа Лівану, щоб припинити втручання і щоб ринити, чи він хоче передати справу Об'єднанім Націям. Що стосується американської інтервенції в будь-якій країні Середнього Сходу, то Доллес відмовившись дати щодо цього ясну відповідь, звернув все ж увагу, що сам Конгрес дав право доктрині Айзенгавера заважати, що збереження теперішнього статусу суверенітету.

Німецькі соціалісти формулюють свою програму

Бонн. — На партійному з'їзді в Штутгарті німецька Соціал-демократична партія ревондир частинну зміну своєї програми. Вона переверіює свої старі гасла і напрямні в усіх трьох парламентарних виборах в Зах. Німеччині. В минулорічних виборах соціалісти сподівалися прийти до влади, тільки несповна 33% відданих голосів. Тепер вони пішли на компроміс в пункті соціалістичного канону удержання (націоналізації) всіх засобів продукції. Вони перейняли становище англійських соціалістів, що визнають співвласництво фабрик, а саме співпрацю громадського і приватного капіталу, з залишенням адміністрації фабрик і різних підприємств в руках приватних власників. Зате німецькі соціалісти дали протівлясти принципам рекрутції до західної-німецької армії, борючись принципу професійної армії за добровільним набором. Вони на спілку з союестичною офіційною політкою — є протів перебування Німеччини в НАТО, протів перебування на терені Німеччини будьяких чужих військ, протів існування військово-політичних блоків і за строгого „невтральності“ Німеччини, яку вони вважають передумовою для з'єднання Німеччини.

ПРЕМ'ЄР ФРАНЦІЇ ДІСТАВ НОВІ ПОВНОВАСТІ ВІД ПАРЛАМЕНТУ

СИТУАЦІЯ МІЖ ПАРИЖЕМ І АЛЖИРЕМ ДАЛІ ПЕШНА

Париж. — Французький заяву солідарності з францезькими генералами в Алжирі, які зайняли опозиційне становище супроти легального уряду Франції. Зрештою, політична ситуація у Франції все ще неясна, бо нічого не змінилось ані у Парижі, ані в Алжирі. Французький прем'єр очевидячки не хоче зривати мостів до порозуміння з генералами та не хоче називати їх одверто бунтівниками, а так само генерал Салія в Алжирі, який перейняв там фактично всю військову й адміністраційно-політичну владу, не відмовляв одверто послуху уряду. Генерали у самій Франції зберігають мовчанку, але вони — твердять часопи — безумовно не дають себе внаємувати в ситуацію, в якій мусіли б зайнятися протів півміліонної армії в Алжирі і п'яти тисяч комуністів, своїх найближчих товаришів зброї й приятелів. Водночас — коментують часопи — армія не хоче і не може відмовити послуху легальному уряду, що його покликав президент і підтримує парламент. Пфлімлен не хоче димісіонувати, бо це було б загрозила авторитету не тільки парламенту, але й французької демократії та відкриття шляху до подвійного експерименту: з одного боку генералів де Голлі, що його цілі і політичні плани ніхто не знає, з другого комуністів, які негідно розпочали б дію внутрішньо-громадянської громадянської війни.

У Москві радять всі сателіти

Москва. — Від вістря 20 травня ц. р. нараджуються в Москві за закритими дверима всі советські сателіти під провідом своїх більшовицьких наказодців. Офіційно називається, що не так занада Рада засиділа економічної допомоги — всіх членів Варшавського пакту. До того пакту не належить Югославія і її нема серед комуністичних гостей. Зате прибули прем'єри і перші секретарі комуністичних партій Албанії, Болгарії, Мадярщини, Східної Німеччини, Польщі, Румунії і Чехословаччини. В ролі обсерваторів

Англія не виключає „роззброєних зон“

Лондон. — Англія готова тероговорювати на терені конференції „на вершинах“ чи в будь-якій іншій східно-західній зустрічі плани „зонально роззброєння“ в середній Європі — заявив англійський міністер закордонних справ Селвайн Ллойд під час дебати в палаті громад в минулий вівторок 19 ч. м. Проте Англія відкинула разом з ЗДА так званий проєкт Ралацького, що говорив про „відатомозвання“ обох частин Німеччини, Польщі і Чехословаччини. Ллойд повторив головний аргумент протів того плану, а саме, що на випадок заборони атомової зброї для німецької армії, вона опинилася б у страшенній ніжності в обличчя маси советського сухопутного війська. Тому, казав англійський міністер, план „зонального роззброєння“ повинен брати до уваги ширше роззброєння, також так званий конвенціональний роззброєння. Селвайн Ллойд полемізував із англійськими соціалістами, які були захоплені планом Ралацького, так само, як вони підтримували советське становище щодо негайного припинення ядерних дослідів — це поки встановлено систему контролю, яка гарантувала б дотримання такої умови.

У СВІТІ

- У Будапешті 90-літній мистецтвознавець Міндєнці, який від часу задоволення постання мешкав в американській еміграції, на тиждень відвідує його Комуністичні агенти, щоб чимось дитячим перекладом мадяра до будьякої амбасди ЗДА, але не перешкоджають їй. Кардинал Міндєнці фактично є „попечником“ „Янкі“ він болячий один крок вишій з будьякою його негідно арештували б. Він не хоче вийти за кордон, як цього вимагає комуністична влада, і не може комуністичні і з ним поза амбасдою, чи оприлюднювати пастірські листи, щоб не наразити амбасди на закид у надзвичайних дипломатичних прийомах.
- В Японії з великим успіхом виступала китайська співоча тандема дружина. Несподівано комуністичний уряд відкликав її, загрозилив неслухняним артистам ув'язненням „пашпортів“ і — очевидно! — репресіями супроти їх родичів в Китаї. Причиною японської уряд заборони комуністичній торговельній місій відкрити над будьяким місцем комуністичний прапор.
- Французький генерал Шарль де Голль у минулий понеділок відбув у Парижі пресову конференцію закладки вичисливості організації паризьких м'ясарів, які в той день мали свою конвенцію в готелі „Пале Д'Орсе“. Приятелі де Голля звернули їм увагу, що ген де Голль, коли був головою французької держави, то завжди відбував у тому готелі свої пресові конференції. Керівники м'ясарської організації негідно відступили йому спос. припинення.
- На Філіппінах посилено військовою кампанією протів комуністичних партизанів, які діють там ще з часів другої світової війни. Тепер тих партизанів називають ім'ям їхнього провідника Гуча, нахочують ще на яких 1,000 осіб.

СВОБОДА
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

СВОБОДА
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:
На рік \$10.00
На шість місяців 5.25
На три місяці 2.75

SUBSCRIPTION RATES:
One year \$10.00
Six months 5.25
Three months 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПУТНИК III

Випущення минулого тижня Советами третій з черги штучний супутник Землі має, так би мовити, ті самі два аспекти, що і його попередники: політичний і науково-технічний. Наявність цього супутника з точки зору політичного фактору, що Москва випустила в цьому технологічному успіху Америку. Очевидно, що більшість думали на 100% використати подію пропагандивно, впливаючи головним чином на настрої в азіатсько-африканських країнах, народи яких найменше орієнтовані в підсвідомості в історичній війні з комуністичним світом. Після того, як розлетілися два попередні супутники і випущено у міжпланетні простори три американські Експлорери, нова Супутника III не стала вже особливим сенсацією, яка поклонила б цікавість мільйонів у різних частинах світу.

Проте, ця нова подія матиме безумовно певне військово-політичне значення. Ізгадує на це вже сам момент, коли більшість перевели цей свій останній експеримент: останній день перебування в СССР президента Об'єднаної Арабської Республіки Гамалі Абделі Насера. Коли Хрущов уперше проголосив цю подію у своїй дисперсії до Насера проханням промови, то цим фактом вирізняло визначено совєтську інтенцію — використати і Супутника III для пропагандивно-політичної кампанії на терені Азії і Африки. Не можна забувати, що в обох попередніх випадках, після випущення Супутника I і Супутника II, відбувалися дуже важливі й дуже конкретні совєтські політично-військові ходи: за германським разом Москва штучно розпалювала свій конфлікт з Туреччиною, в зв'язку з тим, ніби вона загрожувала агресією Сирії. Град оскаржень і погроз, який тоді поширився був на Туреччину з боку Москви, створив атмосферу, що ніби ось-ось вибухне на Середньому Сході війна, яка — через участь в ній Совєтів по стороні Сирії — спровокує Америку до екстремного виступу і таким чином викличе третю світову війну. І тільки тому, що Туреччина та її союзники з НАТО не виявили найменшого ознаки страху, совєтський шантаж не вдався, а весь шум скінчився без ніяких наслідків.

Після випущення Супутника II Совєти заклали на куди поважніший і небезпечніший виступ: зірвали Лондонську конференцію в справах розробки і від того часу бойкотують Комісію і Підкомісію Об'єднаних Націй в справах розробки, відмовляючись говорити про ці справи на будь-якому іншому форумі, як тільки на... конференції "на вершинах". Однак вони самі почали робити труднощі із експлуатацією конференції "на вершинах", що її закінчували були великим пропагандистським криком. Можливо, що сталося це під натиском комуністичного Китаю, який ніби не бачив закої конференції без участі комуністичного прем'єра. Чи так воно, чи ні — випущення нового совєтського штучного супутника напевно знову загострило совєтський зовнішньополітичний курс, а не згладдило його. Різкий тон совєтського комуністичного курсу, "американської інтервенції" в справах Лівану, радість у Москві з приводу демонстрацій у Південній Америці під час відвідин Річарда Ніксона і райдукий перекотипи, які відкриваються перед Совєтами на тлі хаосу у Франції, — все це разом не рожило ніякої, за соєтською термінологією, "відлиги міжнародної атмосфери".

Із Супутника III зв'язаний ще один спеціальний момент: його вага. Звернув на це увагу сам Хрущов, кепкуючи з американських "помаранч", які кружляли довкола Землі. Вистрелення штучного супутника вагою 2,925 фунтів на висоту 1,168 миль вимагає комбінації ракети з викидною вагою коло 500,000 фунтів — оброблюють американські спеціалісти, признаючи відразу, що в ЗДА мають поки що наполовину меншу комбінацію. Тому, що сам супутник — це, власне, тільки передня частина ракети, її верхок, виштовхуваний вперед ступінчастими вибухами двох чи трьох інших частин ракети, "виштовхування" такого верхка на півторитонну вагу (якщо вірити совєтським даним) — вказує на безперечну наявність у Совєті міжконтинентальних ракет із велетенським засягом і страшною нищильною силою. А що тон совєтської дипломатії і взагалі напрямки совєтської політики, з досвіду останніх 13-ох років, завжди залежить від взаємодії військових сил між Заходом і СССР, то тепер треба сподіватися, що більшої совєтської аrogанції і ще гірших провокацій. Великою невідомою в тільки те, чи совєтське "замороження від успіхів" продуктів Москви спровокувати війну, чи вона скінчиться перед таким божественним?

МЕЖА

О. Дереш

(3)

— А багато переорвав вам сусід? — спитав адвокат, коли клієнт скінчив оповідати про напад захлянутого сусіда.

— Та багато. Ця коби збилося зародило б.

— Скільки кіл видала вам нива?

— Та небагато. Вузька моя нивка. Та й то багач добрий урожай, а минава не поїсть засіву й зерна, як цього року, то видала менш-більш чотири копці.

— А скільки вартує ваша нивка?

— Бог знає. Не маю на продаж. Легко продати, а немає де купити. От багач раз купив би, бо йому під боком. Він, здається, тому й лізе в мій ґрунт, щоб я спечкав свої баткивщини. Зараз приїзв би до своєї та розві-

би, що його така широка. Може й добре заплатив би. Та я не продам за жадні гроші. Гріш легкий, скоро промиється. Сюди, туди, і сотка не лишиться. А так вона рідше мене кожного року, що вона моя, що я не прогрію баткивщини та й лишу мій дітям у спадщину. Ніхто в нас не продає, бо кожний до рокить навіть найменшим клатком землі.

— Добре, що ви так сильно прив'язані до вашого ґрунту. А покажіть мені на століку, як багато вам відорано.

Іван зійшов. Чого ж адвокат випитус його, як свячений про гриби на сповіді? Іван думав, що адвокат перебрав зараз справу, і буде вдоволен, що йому, а не іншому дали заробити, а він з нього так все витягав, що гір-приїзв би до своєї та розві-

ЗА РЕФОРМУ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ В ЗДА І ЕВРОПІ

Ще не забулася дискусія, яку ведемо в цій країні після того, коли СССР вдалося випустити першого штучного супутника і таким чином випередити ЗДА в продукції керування ракет. Тоді американські педагоги та науковці нарікали, що середня школа в ЗДА є заанадто "легкою" для більшості учнів, бо дозволяє їм брати без одержання потрібної кількості "кредитів" такі предмети, як танки, домашнє господарство, ізда автом і т. п., і зовсім не добувати мови, математики, фізику, хімію та природничі науки. Внаслідок цього — залягли американські педагоги — в ЗДА замалий приріст науковців та інженерів, яких донедаве потрібно, щоб країна й надалі вела перед у тих наукових винаходах, які рішати муть про перемогу в найближчій війні.

Однак, після того, як ЗДА випустила своїх супутників, а совєтські "спутники" самолі-вувалися, часовини перестали писати про потребу змін у середній школі (гайскулі), призвавши про совєтську небезпеку, яка загрожувала вусьому світові.

15-го травня Москва випустила свого третього "спутника", і то найбільшого, бо аж півторатонного. Того самого дня в Севрі у Франції закінчилася двотижнева конференція, яку організувала французька крайова комісія для справ ЮНЕСКО (під протекцією самого ЮНЕСКО). В цій конференції брали участь представники 28-ох держав, в тому числі й СССР. Від ЗДА на цій конференції був тільки обсерватор.

З оголошеного звіту цієї конференції видно, що в європейських державах виховання також невдоволені з своєї середньої школи. Але там причини інші, як в ЗДА. Там середня школа має, як обов'язкові предмети, і математику й фізику, і хімію й біологію, і мови й гуманістичні науки. Представники європейських країн погодилися в тому, щоб до 15-го року життя всі учні вивчали всі предмети, які за традицією є обов'язковими в середніх школах. Представники СССР обстоювали думку, щоб різни-кування навчального матеріалу в середніх школах починалося аж після 17-го року життя, як це в Совєтах тепер, тобто, аж після закінчення десятиріччя.

Представники німецького шкільництва турбувалися тим, що учні середніх шкіл Західної Німеччини мають засвоювати забагато наукового матеріалу, і тому, мовляв, треба подумати про якусь полегшу для них. Французи висловилися за скасування письмових і усних іспитів, щоб таким способом зменшити напруження учнів. Всі були згодні в тому, що треба полегшити працю середньшкільників, які переважно засвоюють навчальний матеріал.

Представники СССР говорили про доосконалення своєї системи, твердили, що хоч совєтські учні мають доволі праці, але вони радо беруть на себе той тягар і це просять про більший...

Західно-європейські педа-

Юрій Таркович ІСТОРИЧНЕ ДЕСЯТИЛІТТЯ ДЛЯ ЕВРОПИ

Недавно минуло десять років від початку дій, які охопили Західну Європу від економічної руїни, а тим часом від Москви. Десять років тому в Парижі 17 європейських країн підписали договір про організацію Європейської Економічної Співпраці. Цей договір відіграв рішальну роль у відбудові цілковито зруйнованої європейської економіки і поклав початок тісному політичному контакту між поодинокими європейськими країнами.

Ініціатором історичного договору були, хоч як це дивно, не самі європейські країни, але ЗДА. Акція Америки почалася з того, що в червні 1947 року тодішній державний секретар ЗДА, генерал Маршалл, виготовив план відновлення європейської економіки, відомий під назвою "План Маршалла". Цю акцію підтримали міністри закордонних справ Англії і Франції, з ініціативи яких навесні 1948 року зібралася в Парижі представники 17 країн, опрацювали й підписали договір про Європейську Економічну Співпрацю. Совєтський Союз і п'ять інших країн т. зв. народної демократії не тільки відмовилися від плану Маршалла, Польща і Чехословаччина хотіли бути приєднаними до економічного співпраці, але під тиском Москви також відмовилися. Є відомості, що тодішній міністер закордонних справ Чехо-Словаччини, Ян Масарик (син колишнього президента Томи Масарика) ультимативно домагався від Москви дозволу для Чехо-Словаччини взяти участь в плані Маршалла, але Кремль такого дозволу не дав, і це було однією з причин самогубства чи вбивства Я. Масарика на початку 1948 року.

До країн, які включилися в договір, належать: Великобританія, Франція, Бельгія, Голландія, Люксембург, Західна Німеччина (представлена тоді в Парижі Англією і Францією), Португалія, Австрія, Італія, Греція, Норвегія, Швеція, Швейцарія, Данія, Ірландія і Ісландія. 17-ю країною була позаєвропейська Туреччина, економічне життя якої тісно пов'язане з європейськими країнами і частина якої все ж належить до Європи.

Європейські країни мусили діяти швидко й енергійно. Москва тоді бачила Європу вже в своїх руках. У Греції вона розпочала збройну диверсію боротьбу за повалення демократичного режиму. У Франції й Італії комуністи збиралися перебрати владу, сподіваючись підтримки великої частини населення. В обличчя такої небезпеки представники європейських країн прийняли пропозицію ЗДА допомогти Європі. Великодушна допомога у формі плану Маршалла коштівала Америці 15 мільярдів доларів.

По десятиріччях Західна Європа стала на власні ноги. Але ідеї, які лягли в основу американської допомоги, діють і досі. Співпраця між західно-європейськими країнами поширюється, а торговельні зв'язки між поодинокими членами організації Е-

ЖУРНАЛІСТ-МІЛІОНЕР ДАРУЄ СВІЙ ЗАМОК НАРОДОВІ

17-го травня ц. р. відомий багатий-журналіст Вільям Рендорф Герст, президент "Герст Паблішінг Компані", подарував американському народові свою найдорожчу мрію і труд свого життя — свій названий замок-музей в Каліфорнії. Усе своє життя Герст, із своєю родиною. Частенько влаштовував для своїх друзів та вибраних гостей середньовічні прийняття, в яких брало участь до ста осіб. В цій своїй "фортеці" відбувалися важливі наради з директорами свого надзвичайно впливового пресового концерну.

Розміщений над самим Пасифіком, на половині дороги поміж Лос Енджелесом і Сан Франсіско, замок цього пресового магната 17 травня ц. р. став доступним для ширшої публіки, як історична пам'ятка родини Герста, відтепер під адміністрацією стейтських чинників. З 80-ти тисяч акрів родинного маєтку Герста (одиченого по батькові) віддано для стеуту лише 350 акрів, в межах яких і знаходиться цей названий палац-музей. У цьому палаці провів свій молодість, тут довгими роками зловив з Європи та з інших континентів цінні пам'ятки мистецтва й культури, розташували їх остаточно в ста розкішних і стильно влаштованих кімнатах.

Під час кожної поїздки по Європі, а робив їх Герст майже кожного року, збирав він усе те найцінніше, що "старі Європа" могла йому дати, без огляду на ціну. Знаючи, що мали змогу оглянути нагороджені скарби цього любителя старовини, кажуть, що в його палаці зібрано такі вартісні предмети, якими не може похвалитися ані один стейт, ані один музей в цій країні. Його колекція старогрецьких та етруських ваз належить до найкращих у світі. Є там і рідкі стародруків, документи й книги, яких не має ані одна публічна чи університетська бібліотека в ЗДА. Деякі знавці будівельного діла твердять, що Герстів палац класичною конструкцією і внутрішньою обстановкою, виконаною найкращими архітекторами й мистцями Америки, можна порівняти з фантастичними монументальними будівлями стародавнього імператора Гадриана.

Італія палацу збудована в стилі французької готики 15-го століття, при чому більшість її окрас привезено з Європи. Небагато фінансово-італійські монастирі, які в своїх мурях зберігають цінні історичні речі, були для Герста головним джерелом високомистецьких трофеїв. За них платив він кожну ціну, і щоб, була, продавці не роздумали, штаб його фахівців і дорадників неслили за ним до діла. Речі, які не вдавалося йому купити за гроші, накупував він європейськими спеціалістами копіювати. Найцінніші французькі, італійські, німецькі, єспанські артисти, різьбяр, золотники, майстри копіювали найвартісніші оригінали для його "святая святых".

В палаці Герста з 45 історичних спалень різних королівських домів Європи, обставлених автентичними меблями та іншими реліквіями того часу. В одній, наприклад,

ВСТУПАТЕ В ЧЛЕНІ У Н. С. С. О. З. У.!

здовж, раз вперек. Відішли ниви, а з ними біліло й селянство. Але задрісно бере-го воно кожного клатка, кожної грудочки землі.

Хіба ж ревуть воли, як ясла повні?

Іван вишшов на вулицю, постояв хвилину на хіднику, а потім, відвернувши голову від дому адвоката, скоро ходою пішов на ринок. Де виділи написи трьох адвокатських канцелярій. Двері однієї з них замкнулися. Там він на довго забарився, поки перевірили ґрунтові книги, списали протокол і опомірили його кішено за не-реглад табулі, штемпелів оплати та адвокатську належність. І коли по першій розправі Іван мусів оплатити кошти комісії і свого правного дорадника, то аж тоді пізнав, як дорого коштує процес і яка дорога його межа.

Поля пішались свіжою зеленню. Лан Василя Головача, з яким правувався Іван Довішний, вигрівали на осейному сонці півними ґрунтами, а Іванова нива між дво-

ла широкими ланами виглядала так, як худя людина, що вироста надмірно високо і соромиться свого росту.

На дорозі спинилися два повози. З одного вівс судія з судовим писарем, а другий привіз двох адвокатів. Сторо-ни стояли коло своїх нив, на-хмурені й гнівні і з-під лоба гляділи одна на одну. Судія та селяни, що звикли бути прив'язаними при всіх спорах, стояли осторожн і тишком перекидували злосливими за-вагами. Іванова жена, як ан-гел хоронитель, стояла коло мужа і щось нашіптувала йому до вуха.

— Ну покажіть мені, за що ви сварились? — звернувся судія до сторін.

Обидва противники руши-ли до межі, як два глядіто-ри до бою. І відразу почала-ся сварка.

— Поволі! Поволі! — втихомурив судія сторони.

— Найперше ви, Іване, пока-жіть, доки ви уживали свою ниву.

Іван мовчки перейшов до тієї сторони своєї ниви, де була постійна межа, відміряв кроками ширину свого поля, кинув на жіночку, яка держа-

ла гостро затіснені палики, взяв від неї один, вийняв із-за ремня сокиру і вбив па-лек одним ударом в землю.

— Сім і пів крока, пане судія! — зголосив вдоволе-ний, що його, першого запи-таню про його правж.

— Не рушай мого поля! Куди лізеш, не-своє, як свина в чуже корито! — обру-шився Головач, і виривши колик полетів далеко на Іва-нову ниву.

Судія скартав Головача і звелів вбити колик знову в місце, де раніше показав До-вішний. Іваніха, вдоволенна наказом судія, вже розтулила була уста, щоб лайкою на-кинутися на Головача, та про-мовила тільки "Ая, пане суд-дія", бо Іван штовхнув її під бід.

ЮРПТ ЛЮНОВСЬКИЙ 1927

